

JAARREGISTER 2013

Auteurs.....	235
Jurisprudentie:.....	237
- strafrecht.....	237
- bestuursrecht.....	238
Thematisch	241

AUTEURS

M.R. Aaron

- Naar een universele uitleg van een militair doel.....	117
---	-----

J.J. Arends

- De toepassing van <i>command responsibility</i> in niet-internationaal gewapende conflicten. <i>Command responsibility</i> als strafrechtelijk voortvloeisel uit <i>responsible command</i>	165
---	-----

G.L.C. van den Bosch

- Protection of Civilians, praktijkervaringen van een militair jurist.....	33
--	----

D. le Clercq en E. Maas

- Hoge snelheid, lange afstanden, meerdere rechtsgebieden en potentieel grote gevolgen: de juridische aspecten van raketverdediging.....	179
--	-----

P.A.L. Ducheine

- Legal framework for military cyber operations.....	9
--	---

M.D. Fink

- <i>Toute prise doit être jugée</i> . Opmerkingen over het Nederlandse prijs(proces).....	211
--	-----

M.D. Fink en J.E.D. Voetelink

- De status van Militaire Vessel Protection Detachments	41
---	----

M. den Heijer

- Mensenrechten op zee.....	82
-----------------------------	----

R. van den Heuvel

- Het einde van een lijdensweg.....	80
-------------------------------------	----

R. van den Heuvel

- Reactie op de bijdrage van LTZAI Mr. M.D. Fink: <i>Toute prise doit être jugée</i> . Opmerkingen over het Nederlandse prijs(proces)	220
---	-----

JAARREGISTER

N. Hummel

- Het Flexibel Personeelssysteem en de dienverplichting: te bijzonder voor het arbeidsrecht? 127

J.G.F.M. van Kessel

- Het militair pensioenstelsel bij arbeidsongeschiktheid en invaliditeit (bijna) geheel vernieuwd.Vervolg kroniek 2011 1

E. Maas en D. le Clercq

- Hoge snelheid, lange afstanden, meerdere rechtsgebieden en potentieel grote gevolgen: de juridische aspecten van raketverdediging..... 179

Th.A. de Roos

- Ervaringen met de MID in de jaren zeventig..... 206

J.P. Spijk

- Boekbespreking: Krijgsmacht, Geweldgebruik & Terreurbestrijding 233

J.E.D.Voetelink en M.D. Fink

- De status van Militaire Vessel Protection Detachments 41

J.E.D.Voetelink

- Lawfare 69

JURISPRUDENTIE

Strafrecht

- *Onachtzame loadmaster?*

Onder schuld als delictsbestanddeel wordt een min of meer grove of aanmerkelijke schuld verstaan. Of sprake is van dergelijke schuld in de zin van art. 307 Sr of art. 130 WMSr wordt bepaald door de manier waarop die schuld in de tenlastelegging nader is geconcretiseerd, en is voorts afhankelijk van het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval. Het oordeel van het Hof dat wegens het ontbreken van voldoende verwijtbaarheid geen sprake is geweest van min of meer grove of aanmerkelijke schuld als in de tenlastelegging omschreven, geeft niet blijk van een onjuiste uitleg van art. 307 Sr of art. 130 WMSr. (Naschrift: M.M.D.) HR 12.06.2012 .....

92

- *Voor wie geldt het dienstvoorschrift?*

Bij onderhoud van zijn wapen betracht marechaussee onvoldoende voorzichtigheid, als gevolg waarvan een schot gelost wordt. Vrijpraak van culpoze overtreding van veiligheidsvoorschriften: het Handboek KL-militair – waarvan deze deel uitmaken – is vastgesteld door de Commandant van het opleidings- en trainingscommando van het Commando Landstrijdkrachten, wiens bevoegdheid zich niet uitstrekt tot de Koninklijke Marechaussee. Nu het evenmin door een daartoe bevoegde functionaris van overeenkomstige toepassing verklaard is, kan niet worden gezegd dat verdachte een voor hem geldend dienstvoorschrift overtreden heeft. (Naschrift: M.M.D.) Rb Ah 23.02.2009 .....

109

- *Insubordinatie en het begrip 'in de uitoefening van diens functie'.*

De militaire kamer van de rechtbank had verdachte van feitelijke insubordinatie vrijgesproken en daartoe overwogen dat vast stond dat aangever op het moment van het begaan van het feit de militaire meerdere van verdachte was, maar dat nergens uit volgde dat aangever (de meerdere) toen ook feitelijk zijn functie als direct leidinggevende uitoefende. In de tenlastelegging stond dat aangever functioneerde in de uitoefening van diens functie als zijn, verdachtes, direct leidinggevende. De militaire kamer van het hof onderschrijft het standpunt van de rechtbank niet. Het hof is van oordeel dat het begrip direct leidinggevende niet te eng dient te worden uitgelegd en komt tot de conclusie dat er wel sprake is van de 'uitoefening van zijn functie als direct leidinggevende'. (Naschrift: Harry de Velde) Hof Ah 02.05.2013 .....

193

- *Belediging politiefunctionarissen.*

Belediging van politiefunctionarissen. Tijdens het uitgaan komt een groep jongeren te Ridderkerk in aanraking met de politie. Daarbij worden door verdachte beledigende uitspraken gedaan. Was hier sprake van de strafbare belediging in de zin van artikel 267 WvSr? Het Gerechtshof Arnhem oordeelt dat geen sprake was van

JAARREGISTER

de strafbare belediging in de zin van artikel 267 WvSr, omdat er geen sprake zou zijn geweest van rechtmatige dienstuitoefening door de betrokken politiefunctionarissen. Zij zouden disproportioneel hebben gehandeld, waardoor het Hof meende dat de dienstuitoefening die avond niet rechtmatig was. (Naschrift: Martijn Antzoulatos-Borgstein) Hof Ah 02.05.2013 222

- *Parkeerruizie met nare gevolgen.*

Twee mensen houden een parkeerplaats bezet door daar te staan. Een militair accepteert dit niet, en rijdt na korte woordenwisseling achteruit de parkeerplaats op. Het vervolgens aanrijden van een van deze mensen levert een overtreding op van artikel 5 WVV. Officier van Justitie niet ontvankelijk in de vervolging van mishandeling. (Naschrift: F.K.O.) Hof Ah 04.04.2013 228

Bestuursrecht

- *Strafontslag wegens zeer ernstig plichtsverzuim.*

Strafontslag van een burgerambtenaar die zich meermalen onterecht ziek meldt, langdurig ongeoorloofd afwezig is en bij herhaling na gegeven opdrachten weigert op het werk te verschijnen (Naschrift A.F.V.) CRvB 19.05.2011 20

- *UGM-uitkering: uitkering sui-generis of oudedagsvoorziening?*

Het karakter van de UGM-uitkering is een steeds terugkerend discussiepunt. Gaat het om een oudedagsvoorziening of een overbruggingsuitkering sui generis? Tot nu was er vaste jurisprudentie van de CRvB, dat een UGM-uitkering niet op een WVV-uitkering gekort mocht worden. De Raad gaat thans om. (Naschrift J.v.K.) CRvB 10.10.2012 27

- *Het PTSS-protocol onder het vergrootglas bij de rechter.*

Het criterium “in overwegende mate” geldt als een te strenge eis bij de beoordeling van andere psychische aandoeningen, die zich in de praktijk vaak naast PTSS voordoen. Het Protocol heeft overigens slechts een beperkt toepassingsgebied: alleen bij PTSS en niet bij andere psychische aandoeningen. Verder blijft de oude jurisprudentie over toerekenen van invaliditeit bij verergerend dienstverband ook onder het Protocol nog steeds van kracht. (Naschrift: J.v.K) Rb DH 22.08.2012 54

- *Terugvordering teveel genoten wachtgeld i.v.m. nieuwe inkomsten.*

Betrokkene is tot 1 juni 2001 in dienst geweest van het ministerie van Defensie. Sindsdien werkt betrokkene bij de Stichting pensioenfonds ABP/USZO en aansluitend bij Loyalis. In verband met zijn ontslag bij het ministerie van Defensie is aan betrokkene per 1 juni 2001 wachtgeld toegekend op grond van het Wachtgeldbesluit burgerlijke ambtenaren defensie. Aangezien de inkomsten van betrokkene bij Loyalis meer bedroegen dan zijn laatstgenoten bezoldiging kwam het wachtgeld niet tot uit-

betaling. Op grond van de destijds geldende CAO is het wachtgeld met ingang van 1 maart 2007 met 3,15% verhoogd. Deze verhoging heeft in augustus 2007 geleid tot uitbetaling van een relatief klein bedrag aan wachtgeld met terugwerkende kracht vanaf 1 maart 2007. Bij een controle door KPMG, de door Defensie gecontracteerde uitvoerder van het Wachtgeldbesluit, is gebleken dat recente specificaties van de inkomsten van betrokkene ontbraken. Betrokkene heeft vervolgens die specificaties op verzoek van KPMG alsnog toegezonden. Na ontvangst van de specificaties in april 2008 is de betaling van het wachtgeld per 1 mei 2008 gestopt en het teveel betaalde wachtgeld van betrokkene teruggevorderd. Betrokkene heeft alleen bezwaar gemaakt tegen de terugvordering over de periode 1 maart tot 31 december 2007. Bij besluit van 3 oktober 2008 is dat bezwaar ongegrond verklaard. De rechtbank vond het terug te vorderen bedrag niet toetsbaar en vernietigde het bestreden besluit, waarna de minister hoger beroep heeft ingesteld. (Naschrift: J.v.K.) CRvB 24.02.2011 .....

112

- Niet voldoen aan zorgplicht t.b.v. Dutchbat III-militair.

De Raad oordeelt - evenals de rechtbank 's-Gravenhage eerder deed - dat de minister van Defensie in deze zaak niet voldeed aan de op hem als werkgever rustende zorgplicht. Daarom is de minister ook verantwoordelijk voor door de Dutchbat III-militair ("Dutchbatter") geleden schade. De Raad vindt dat de minister bij beëindiging van de missie in Zagreb en daarna niet genoeg nazorg aanbood. Daardoor kreeg de PTSS bij de militair een blijvend karakter. De minister moet binnen drie maanden een nieuw besluit nemen. De Raad zal nadat de minister dat nieuwe besluit heeft genomen daarover een oordeel geven en einduitspraak doen. De Raad is het niet met de rechtbank, maar wel met de minister eens dat bij de feitelijke uitvoering van de missie Dutchbat III de zorgplicht voldoende was nageleefd. De Raad wijst er daarbij op dat - de militair voldoende opgeleid en getraind was om een militaire missie uit te voeren; - niet is gebleken dat het materieel in het begin van Dutchbat III niet voldeed aan de noodzakelijke technische eisen; - de minister niet verantwoordelijk is voor de oorlogsomstandigheden ter plaatse. De Raad is ook van oordeel dat de zorgplicht niet mag worden beoordeeld aan de hand van onder oorlogsomstandigheden genomen operationele beslissingen. De aard van het militaire bedrijf verzet zich daartegen. (Naschrift: J.v.K.) CRvB 25.03.2013.....

142

- Ontslag wegens twee zedendelicten.

In 2007 en 2009 wordt appelland, soldaat der eerste klasse bij de Koninklijke Landmacht, door de militaire kamer van de rechtbank Arnhem veroordeeld voor zedendelicten met minderjarigen. De rechtbank 's-Gravenhage spreekt uit dat defensie dit appelland terecht zwaar aanrekent. Diens beroep tegen zijn schorsing en ontslag wegens wangedrag wordt derhalve verworpen. (Naschrift: A.F.V.) Rb DH 30.05.2012 .....

154

- Nabeschouwing. Militair pensioen en UKW opnieuw in de schijnwerper.

In MRT aflevering 1, jaargang 106 – 2013 heb ik in mijn naschrift bij CRvB d.d. 10-10-2012 betoogd, dat bij de uitwerking van het door de CRvB gekozen vertrekpunt

- het karakter van de UKW-uitkering (uitkering ingevolge de Uitkeringswet gewezen militairen) moet worden bepaald vanuit de doelstelling van de UKW - beslist kanttekeningen kunnen worden geplaatst. Met name het niet meenemen in de oordeelsvorming van de Raad van de voorgeschiedenis van de UKW doet vragen rijzen bij de uitspraak. Wel blijkt, dat de Raad geworsteld heeft met de in 2001 doorgevoerde versoepeling van het ..... anticumulatie-regime binnen de UKW. Uit de doorgevoerde versoepeling van het anticumulatie-regime als onderdeel van de bredere modernisering van het militair diensteindestelsel (verhoging ontslagleeftijden/ versoepeling van het uitkeringsregime) zou m.i. echter moeten worden afgeleid, dat het geheel eigen karakter van de UKW-uitkering (uitkering sui-generis) in wezen is herbevestigd. De overlegpartijen hebben dat in de gesloten deal duidelijk niet willen wijzigen gelet ook op de samenhang met de afspraken over vrijwillig nadienen en werkaanvaarding in knelpunctfuncties bij de Overheid. Daarom is in het naschrift ook gesteld, dat in het licht van de voorgeschiedenis de zin: "Dat de anticumulatieregeling is versoepeld doet aan het karakter van de UKW-uitkering als oudedagsvoorziening niet af" dan ook wat merkwaardig overkomt. Vanuit de geldende regelgeving kan deze kritische kanttekening m.i. terecht worden geplaatst. Anderzijds vormen anticumulatiebepalingen altijd een weerspiegeling van de heersende opvattingen over deelname van gewezen militairen aan het arbeidsproces alsmede over wat als een redelijk diensteindestelsel geldt en die opvattingen kunnen in de tijd sterk aan verandering onderhevig zijn. Ook vanuit deze invalshoek bezien is voor het eigen karakter van de UKW-uitkering nog steeds een goede onderbouwing te geven en kunnen de destijds gemaakte keuzes ook naar de toekomst toe nog steeds goed worden verdedigd. Daarom worden in deze nabeschuiving de ontwikkelingen sinds 2001 nog eens op een rijtje gezet teneinde ook deze stellingname nader te belichten. Dit betreft dan zowel de belangrijkste ontwikkelingen in het diensteindestelsel, als ook in het militair pensioenstelsel vanwege de bestaande onderlinge samenhang. Overigens neemt dit eigen karakter niet weg, dat door Defensie en de Centrales van Overheidspersoneel toch weer gesproken zou moeten worden over aanpassingen binnen beide stelsels. (Nabeschuiving: J.v.K.)

CRvB 10.10.2012 .....

THEMATISCH

Belediging

- *Belediging politiefunctionarissen* Hof Ah 02.05.2013 222

Command responsibility

- De toepassing van *command responsibility* in niet-internationaal gewapende conflicten. *Command responsibility* als strafrechtelijk voortvloeisel uit *responsible command*, door J.J. Arends 165

Cyber

- Legal framework for military cyber operations, door P.A.L. Ducheine 9

Dienstvoorschrift

- *Voor wie geldt het dienstvoorschrift?* Rb Ah 23.02.2009 109

Dienverplichting

- Het Flexibel Personeelssysteem en de dienverplichting: te bijzonder voor het arbeidsrecht? door N. Hummel 127

Flexibel Personeelssysteem

- Het Flexibel Personeelssysteem en de dienverplichting: te bijzonder voor het arbeidsrecht? door N. Hummel 127

Geweldgebruik

- Boekbespreking: *Krijgsmacht, Geweldgebruik & Terreurbestrijding*, door J.P. Spijk 233

Insubordinatie

- *Insubordinatie en het begrip 'in de uitoefening van diens functie'* Hof Ah 02.05.2013 193

Lawfare

- Lawfare, door J.E.D. Voetelink 69

Mensenrechten

- *Mensenrechten op zee*, door M. den Heijer 82

Militair doel

- Naar een universele uitleg van een militair doel, door M.R. Aaron 117

Militair strafrecht

- Het einde van een lijdensweg, R. van den Heuvel 80

JAARREGISTER

Pensioen

- Het militair pensioenstelsel bij arbeidsongeschiktheid en invaliditeit (bijna) geheel vernieuwd. Vervolg kroniek 2011, door J.G.F.M. van Kessel..... 1
- UGM-uitkering: uitkering sui-generis of oudedagsvoorziening? CRvB 10.10.2012..... 27
- Nabeschuiving. Militair pensioen en UKW opnieuw in de schijnwerper CRvB 10.10.2012... 198

Plichtsverzuim

- Strafontslag wegens zeer ernstig plichtsverzuim CRvB 19.05.2011 20

Prijs(proces)recht

- *Toute prise doit être jugée*. Opmerkingen over het Nederlandse prijs(proces), door M.D. Fink..... 211
- Reactie op de bijdrage van LTZAI Mr. M.D. Fink: *Toute prise doit être jugée*. Opmerkingen over het Nederlandse prijs(proces), door R. van den Heuvel..... 220

Protection of Civilians

- Protection of Civilians, praktijkervaringen van een militair jurist, door G.L.C. van den Bosch 33

PTSS

- Het PTSS-protocol onder het vergrootglas bij de rechter Rb DH 22.08.2012..... 54

Raketverdediging

- Hoge snelheid, lange afstanden, meerdere rechtsgebieden en Potentieel grote gevolgen: de juridische aspecten van raketverdediging, door E. Maas en D. le Clercq... 179

Schuld

- *Onachtzame loadmaster?* HR 12.06.2012 92

Veiligheid

- Ervaringen met de MID in de jaren zeventig, door Th.A. de Roos..... 206

Verkeer

- *Parkeerruimte met nare gevolgen* Hof Ah 04.04.2013 228

Vessel Protection Detachments

- De status van Militaire Vessel Protection Detachments, door M.D. Fink en J.E.D. Voetelink 41

JAARREGISTER

Wachtgeld

- Terugvordering teveel genoten wachtgeld i.v.m. nieuwe inkomsten CRvB 24.02.2011 112

Zeden

- Ontslag wegens twee zedendelicten Rb DH 30.05.2012..... 154

Zorgplicht werkgever

- Niet voldoen aan zorgplicht t.b.v. Dutchbat III-militair CRvB 25.03.2013..... 142